BAB 12 | GEOGRAFI TINGKATAN 1 | SESI 2026

Sumber Air

Subjektif dan huraian / esei

Kenali sumber air, fahami sebab bekalan yang boleh digunakan berkurang, dan hubungkan kesannya dengan langkah penjagaan yang sesuai.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Buku teks KPM hlm. 132-143 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 huraian | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Nyatakan fakta yang diminta; jelaskan hubungan sebab dan kesan apabila perlu. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan bagi lakaran atau jawapan yang panjang. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

B12S01 | 12.1

Mudah | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 134-135 | Rujukan 5.1.1

Air A terdapat dalam tasik. Air B tersimpan dalam lapisan batuan.

(a) Namakan jenis air A dan B. [2 markah]

(b) Terangkan tempat kedua-dua jenis air dan berikan dua kegunaan air sungai. [4 markah]

B12S02 | 12.1

Mudah | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 134-135 | Rujukan 5.1.1

Murid menyediakan nota tentang contoh sungai dan tasik dalam buku teks.

(a) Nyatakan negeri bagi Sungai Rajang dan Tasik Kenyir. [2 markah]

(b) Berikan dua lagi contoh sumber air permukaan berserta negeri masing-masing. [4 markah]

B12S03 | 12.2

Mudah | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 136-137 | Rujukan 5.1.2

Kawasan tadahan rekaan mengalami penerokaan hutan. Tanah terdedah dan air sungai menjadi berlumpur selepas hujan.

(a) Kenal pasti dua proses yang menghubungkan penerokaan dengan air berlumpur. [2 markah]

(b) Nyatakan dua punca krisis air lain dan terangkan bagaimana setiap punca menjejaskan sumber. [4 markah]

B12S04 | 12.2

Mudah | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 136-137 | Rujukan 5.1.2

Sebuah kawasan rekaan mempunyai lebih banyak rumah dan kilang berbanding dahulu.

(a) Nyatakan dua faktor yang meningkatkan permintaan air dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Berikan dua kegunaan air oleh penduduk dan dua jenis industri pengguna air yang disebut dalam bab ini. [4 markah]

B12S05 | 12.2

Sederhana | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 137-138 | Rujukan 5.1.2, 5.1.3

Dalam situasi rekaan, kemarau berpanjangan menyebabkan air empangan menyusut.

(a) Nyatakan punca cuaca dan satu kesan terus terhadap bekalan. [2 markah]

(b) Nyatakan dua kegiatan harian dan dua kegiatan ekonomi yang boleh terjejas akibat kekurangan air. [4 markah]

B12S06 | 12.3

Sederhana | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 138-139 | Rujukan 5.1.3

Kawasan rekaan menghadapi kekurangan bekalan air, tanih kering dan pencemaran sebuah sungai.

(a) Nyatakan satu kesan kekurangan air terhadap aktiviti isi rumah dan satu kesan terhadap operasi kilang. [2 markah]

(b) Huraikan dua akibat lanjutan yang berbeza daripada keadaan tersebut. [4 markah]

B12S07 | 12.3

Sederhana | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 138-139 | Rujukan 5.1.3

Penduduk rekaan menerima bekalan air yang dicatu, sementara pencemaran menjejaskan sumber air lain.

(a) Jelaskan maksud dicatu dan namakan satu penyakit bawaan air dalam bab ini. [2 markah]

(b) Nyatakan empat kesan krisis air dalam bidang berbeza. [4 markah]

B12S08 | 12.4

Sederhana | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 140-141 | Rujukan 5.1.4

Pelan rekaan menggabungkan perlindungan tadahan, rawatan kumbahan dan pendidikan masyarakat.

(a) Nyatakan dua langkah teknikal atau pengurusan dalam pelan tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua pihak yang boleh menyokong kempen dan jelaskan satu peranan setiap pihak. [4 markah]

B12S09 | 12.4

Cabaran | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 136-141 | Rujukan 5.1.2, 5.1.4

Situasi rekaan: hutan tadahan diteroka, sisa industri memasuki sungai dan orang ramai kurang memahami kesan sampah.

(a) Kenal pasti dua punca pencemaran atau kemerosotan sumber. [2 markah]

(b) Padankan dua langkah dengan punca tersebut serta huraikan fungsi setiap langkah. [4 markah]

B12S10 | 12.3

Cabaran | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 138-141 | Rujukan 5.1.3, 5.1.4

Situasi rekaan: beberapa ikan mati di satu bahagian sungai. Seorang murid mendakwa semua ikan di Malaysia telah pupus dan kempen sahaja boleh merawat air sungai.

(a) Kenal pasti dua kelemahan dakwaan itu. [2 markah]

(b) Tulis satu kesimpulan yang munasabah, satu tindakan kawalan pencemaran, satu langkah pendidikan dan satu tujuan langkah pendidikan. [4 markah]

Bahagian B | 5 huraian / esei

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

B12E01 | 12.1

Mudah | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 134-135 | Rujukan 5.1.1

Latihan penerangan sumber air.

Terangkan dua jenis sumber air, berikan dua contoh air permukaan berserta negeri dan dua kegunaan air sungai.

Rangka bantuan

1. Bezakan kedudukan sumber.
2. Padankan contoh dengan negeri.
3. Akhiri dengan dua kegunaan berbeza.

B12E02 | 12.2

Mudah | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 136-137 | Rujukan 5.1.2

Latihan menerangkan punca.

Huraikan empat punca krisis air berserta cara setiap punca menjejaskan bekalan yang boleh digunakan.

Rangka bantuan

1. Pilih empat punca berbeza.
2. Nyatakan satu proses bagi setiap punca.
3. Bezakan bekalan, kualiti dan permintaan.

B12E03 | 12.3

Sederhana | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 138-139 | Rujukan 5.1.3

Latihan hubungan sebab dan kesan.

Huraikan empat kesan krisis air dengan satu penjelasan setiap kesan.

Rangka bantuan

1. Susun kesan kepada manusia, ekonomi dan alam.
2. Kaitkan setiap kesan dengan penjelasan.
3. Jangan mendakwa semua spesies pasti pupus.

B12E04 | 12.4

Sederhana | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 140-141 | Rujukan 5.1.4

Pelan rekaan penjagaan sumber air.

Cadangkan empat langkah yang berbeza dan terangkan tujuan setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Padankan langkah dengan tujuan.
2. Gabungkan pengurusan dengan pendidikan.
3. Bezakan rawatan kumbahan daripada air minuman.

B12E05 | 12.4

Cabaran | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 136-141 | Rujukan 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4

Situasi rekaan: kemarau mengurangkan air empangan, sungai menerima sampah dan penduduk bertambah.

Bina huraian lapan isi: tiga punca berdasarkan situasi, dua kesan kepada kegiatan berbeza dan tiga langkah yang munasabah dalam skop bab.

Rangka bantuan

1. Asingkan tiga punca.
2. Pilih dua kegiatan yang terjejas.
3. Cadangkan tiga langkah tanpa menjanjikan kemarau berakhir.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

B12S01 | 12.1

Buku teks KPM hlm. 134-135 | Rujukan 5.1.1

(a) Namakan jenis air A dan B.

Contoh jawapan

A ialah air permukaan dan B ialah air bawah tanah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): A ialah air permukaan.

☐ P2 (1 markah): B ialah air bawah tanah.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Terangkan tempat kedua-dua jenis air dan berikan dua kegunaan air sungai.

Contoh jawapan

Air permukaan berada di atas daratan, manakala air bawah tanah tersimpan dalam lapisan tanah atau batuan. Air sungai digunakan untuk kegiatan harian dan pengairan pertanian.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Air permukaan berada di permukaan daratan.

☐ P2 (1 markah): Air bawah tanah berada dalam lapisan tanah atau batuan.

☐ P3 (1 markah): Kegunaan harian seperti membasuh.

☐ P4 (1 markah): Pengairan pertanian atau kegunaan industri.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S02 | 12.1

Buku teks KPM hlm. 134-135 | Rujukan 5.1.1

(a) Nyatakan negeri bagi Sungai Rajang dan Tasik Kenyir.

Contoh jawapan

Sungai Rajang di Sarawak dan Tasik Kenyir di Terengganu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sungai Rajang di Sarawak.

☐ P2 (1 markah): Tasik Kenyir di Terengganu.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Berikan dua lagi contoh sumber air permukaan berserta negeri masing-masing.

Contoh jawapan

Sungai Muda terletak di Kedah. Tasik Bera terletak di Pahang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sungai Muda sebagai contoh.

☐ P2 (1 markah): Kedah sebagai negeri Sungai Muda.

☐ P3 (1 markah): Tasik Bera sebagai contoh.

☐ P4 (1 markah): Pahang sebagai negeri Tasik Bera.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S03 | 12.2

Buku teks KPM hlm. 136-137 | Rujukan 5.1.2

(a) Kenal pasti dua proses yang menghubungkan penerokaan dengan air berlumpur.

Contoh jawapan

Proses tersebut ialah hakisan dan pemendapan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hakisan tanah.

☐ P2 (1 markah): Pemendapan bahan terhakis dalam sungai.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Nyatakan dua punca krisis air lain dan terangkan bagaimana setiap punca menjejaskan sumber.

Contoh jawapan

Kemarau mengurangkan bekalan sungai dan empangan. Pembuangan sampah pula mencemarkan air sehingga kualitinya terjejas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kemarau sebagai punca.

☐ P2 (1 markah): Kemarau mengurangkan bekalan atau paras air.

☐ P3 (1 markah): Pembuangan sampah sebagai punca.

☐ P4 (1 markah): Sampah menjejaskan kualiti air yang boleh digunakan.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S04 | 12.2

Buku teks KPM hlm. 136-137 | Rujukan 5.1.2

(a) Nyatakan dua faktor yang meningkatkan permintaan air dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Pertambahan penduduk dan perkembangan industri meningkatkan permintaan air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pertambahan penduduk.

☐ P2 (1 markah): Perkembangan sektor perindustrian.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Berikan dua kegunaan air oleh penduduk dan dua jenis industri pengguna air yang disebut dalam bab ini.

Contoh jawapan

Penduduk menggunakan air untuk memasak dan membasuh. Industri pemprosesan makanan serta industri kimia juga menggunakan air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Membasuh atau kegunaan rumah tangga lain.

☐ P2 (1 markah): Kegunaan harian kedua yang berbeza, seperti memasak.

☐ P3 (1 markah): Industri pemprosesan makanan.

☐ P4 (1 markah): Industri kimia atau pembuatan dan penyaduran.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S05 | 12.2

Buku teks KPM hlm. 137-138 | Rujukan 5.1.2, 5.1.3

(a) Nyatakan punca cuaca dan satu kesan terus terhadap bekalan.

Contoh jawapan

Puncanya ialah kemarau berpanjangan yang mengurangkan bekalan empangan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kemarau berpanjangan.

☐ P2 (1 markah): Bekalan air berkurang atau paras empangan menyusut.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Nyatakan dua kegiatan harian dan dua kegiatan ekonomi yang boleh terjejas akibat kekurangan air.

Contoh jawapan

Dua kegiatan harian ialah memasak dan membasuh pakaian. Dua kegiatan ekonomi ialah pertanian yang memerlukan pengairan dan perindustrian yang menggunakan air dalam prosesnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memasak atau penyediaan makanan di rumah.

☐ P2 (1 markah): Membasuh pakaian atau kegiatan harian lain yang berbeza.

☐ P3 (1 markah): Pertanian melalui pengairan tanaman.

☐ P4 (1 markah): Perindustrian melalui proses yang memerlukan air.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S06 | 12.3

Buku teks KPM hlm. 138-139 | Rujukan 5.1.3

(a) Nyatakan satu kesan kekurangan air terhadap aktiviti isi rumah dan satu kesan terhadap operasi kilang.

Contoh jawapan

Aktiviti harian seperti membasuh boleh terganggu. Proses kilang yang memerlukan bekalan air juga terjejas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Aktiviti harian yang memerlukan air, seperti membasuh atau memasak, terganggu.

☐ P2 (1 markah): Proses perindustrian yang memerlukan air terganggu.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Huraikan dua akibat lanjutan yang berbeza daripada keadaan tersebut.

Contoh jawapan

Apabila pengeluaran pertanian menurun, bekalan makanan boleh terjejas. Kehilangan flora dan fauna akibat pencemaran pula mengganggu keseimbangan ekosistem.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pengeluaran pertanian menurun.

☐ P2 (1 markah): Bekalan makanan boleh terjejas akibat pengeluaran menurun.

☐ P3 (1 markah): Kehilangan flora atau fauna.

☐ P4 (1 markah): Keseimbangan ekosistem boleh terganggu.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S07 | 12.3

Buku teks KPM hlm. 138-139 | Rujukan 5.1.3

(a) Jelaskan maksud dicatu dan namakan satu penyakit bawaan air dalam bab ini.

Contoh jawapan

Dicatu bermaksud bekalan air dihadkan. Taun ialah contoh penyakit bawaan air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dicatu bermaksud bekalan atau penggunaan dihadkan.

☐ P2 (1 markah): Taun, demam kepialu atau leptospirosis.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Nyatakan empat kesan krisis air dalam bidang berbeza.

Contoh jawapan

Krisis air menyukarkan urusan harian, mengganggu industri, menjejaskan pertanian dan mengancam hidupan akuatik.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Urusan harian menjadi sukar.

☐ P2 (1 markah): Operasi industri terganggu.

☐ P3 (1 markah): Pertanian atau pengeluaran makanan terjejas.

☐ P4 (1 markah): Hidupan akuatik atau keseimbangan ekosistem terjejas.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S08 | 12.4

Buku teks KPM hlm. 140-141 | Rujukan 5.1.4

(a) Nyatakan dua langkah teknikal atau pengurusan dalam pelan tersebut.

Contoh jawapan

Langkahnya ialah melindungi tadahan dan merawat kumbahan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Perlindungan kawasan tadahan.

☐ P2 (1 markah): Rawatan air kumbahan.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Cadangkan dua pihak yang boleh menyokong kempen dan jelaskan satu peranan setiap pihak.

Contoh jawapan

Sekolah boleh mendidik murid tentang penjagaan sumber air. Media pula boleh menyebarkan maklumat kempen kepada masyarakat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sekolah atau guru sebagai pihak pertama.

☐ P2 (1 markah): Memberi pendidikan awal tentang penjagaan air.

☐ P3 (1 markah): Kerajaan, NGO atau media sebagai pihak kedua.

☐ P4 (1 markah): Menyampaikan maklumat atau menggerakkan kempen kepada masyarakat.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S09 | 12.4

Buku teks KPM hlm. 136-141 | Rujukan 5.1.2, 5.1.4

(a) Kenal pasti dua punca pencemaran atau kemerosotan sumber.

Contoh jawapan

Puncanya ialah penerokaan hutan tadahan dan pembuangan sisa industri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Penerokaan hutan tadahan.

☐ P2 (1 markah): Pembuangan sisa industri.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Padankan dua langkah dengan punca tersebut serta huraikan fungsi setiap langkah.

Contoh jawapan

Pemeliharaan tadahan melindungi litupan hutan dan mengurangkan gangguan hakisan pada sumber. Pemantauan serta penguatkuasaan mengawal pelepasan sisa industri ke sungai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pemeliharaan atau pemuliharaan tadahan.

☐ P2 (1 markah): Melindungi litupan hutan dan mengurangkan kesan hakisan pada sumber.

☐ P3 (1 markah): Pemantauan dan penguatkuasaan terhadap industri.

☐ P4 (1 markah): Mengawal pembuangan sisa yang mencemarkan sungai.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12S10 | 12.3

Buku teks KPM hlm. 138-141 | Rujukan 5.1.3, 5.1.4

(a) Kenal pasti dua kelemahan dakwaan itu.

Contoh jawapan

Kematian setempat tidak membuktikan semua ikan pupus. Kempen juga tidak sama dengan rawatan air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pemerhatian setempat tidak membuktikan kepupusan semua ikan negara.

☐ P2 (1 markah): Kempen kesedaran bukan proses rawatan air.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

(b) Tulis satu kesimpulan yang munasabah, satu tindakan kawalan pencemaran, satu langkah pendidikan dan satu tujuan langkah pendidikan.

Contoh jawapan

Hidupan di bahagian sungai itu terjejas, tetapi pemerhatian ini sahaja tidak menentukan punca tepat. Pihak berkaitan boleh memantau dan mengawal punca pencemaran. Kempen pula mendidik masyarakat supaya menjaga sumber air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hidupan di bahagian sungai itu terjejas; pemerhatian ini sahaja tidak menentukan punca tepat.

☐ P2 (1 markah): Pemantauan atau penguatkuasaan terhadap punca pencemaran.

☐ P3 (1 markah): Kempen kesedaran.

☐ P4 (1 markah): Membentuk kefahaman dan amalan menjaga air.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12E01 | 12.1

Buku teks KPM hlm. 134-135 | Rujukan 5.1.1

Terangkan dua jenis sumber air, berikan dua contoh air permukaan berserta negeri dan dua kegunaan air sungai.

Contoh jawapan

Air permukaan terdapat di permukaan daratan, manakala air bawah tanah tersimpan dalam lapisan tanah atau batuan. Contoh air permukaan ialah Sungai Rajang di Sarawak dan Tasik Kenyir di Terengganu. Air sungai digunakan bagi keperluan harian dan pengairan pertanian.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Air permukaan berada di permukaan daratan.

☐ P2 (1 markah): Air bawah tanah berada dalam lapisan tanah atau batuan.

☐ P3 (1 markah): Sungai Rajang ialah contoh air permukaan.

☐ P4 (1 markah): Sungai Rajang terletak di Sarawak.

☐ P5 (1 markah): Tasik Kenyir ialah contoh air permukaan.

☐ P6 (1 markah): Tasik Kenyir terletak di Terengganu.

☐ P7 (1 markah): Air sungai digunakan untuk keperluan harian.

☐ P8 (1 markah): Air sungai digunakan untuk pengairan atau industri.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12E02 | 12.2

Buku teks KPM hlm. 136-137 | Rujukan 5.1.2

Huraikan empat punca krisis air berserta cara setiap punca menjejaskan bekalan yang boleh digunakan.

Contoh jawapan

Kemarau berpanjangan mengurangkan bekalan sungai dan empangan. Penebangan hutan tadahan menyebabkan hakisan serta pemendapan yang menjejaskan sumber air. Pembuangan sampah mencemarkan air sehingga kualitinya merosot. Pertambahan penduduk pula meningkatkan permintaan terhadap bekalan air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kemarau berpanjangan.

☐ P2 (1 markah): Kemarau mengurangkan bekalan sungai atau empangan.

☐ P3 (1 markah): Penebangan hutan tadahan.

☐ P4 (1 markah): Hakisan dan pemendapan menjejaskan sumber.

☐ P5 (1 markah): Pembuangan sampah atau sisa ke sungai.

☐ P6 (1 markah): Pencemaran menjejaskan kualiti air.

☐ P7 (1 markah): Pertambahan penduduk.

☐ P8 (1 markah): Permintaan air meningkat apabila pengguna bertambah.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12E03 | 12.3

Buku teks KPM hlm. 138-139 | Rujukan 5.1.3

Huraikan empat kesan krisis air dengan satu penjelasan setiap kesan.

Contoh jawapan

Kekurangan air bersih menyukarkan urusan harian serta operasi industri. Tanih menjadi kering sehingga tanaman dan hasil pertanian terjejas. Pencemaran mengancam hidupan akuatik dan boleh mengganggu keseimbangan ekosistem. Kesihatan manusia turut terancam kerana air tercemar boleh menyebarkan penyakit bawaan air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kekurangan air bersih.

☐ P2 (1 markah): Urusan harian atau operasi industri terganggu.

☐ P3 (1 markah): Tanih menjadi kering.

☐ P4 (1 markah): Tanaman dan hasil pertanian terjejas.

☐ P5 (1 markah): Hidupan akuatik terancam.

☐ P6 (1 markah): Kehilangan hidupan mengganggu keseimbangan ekosistem.

☐ P7 (1 markah): Kesihatan manusia terancam.

☐ P8 (1 markah): Air tercemar boleh menyebarkan penyakit bawaan air.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12E04 | 12.4

Buku teks KPM hlm. 140-141 | Rujukan 5.1.4

Cadangkan empat langkah yang berbeza dan terangkan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Kawasan tadahan perlu dipelihara dan dipulihara untuk melindungi sumber air. Pemantauan serta penguatkuasaan dapat mengawal pembuangan sisa mencemarkan. Rawatan kumbahan mengurangkan pencemaran sebelum pelepasan yang diuruskan. Kempen kesedaran pula mendidik masyarakat menjaga sumber air dan mengelakkan pembaziran.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memelihara dan memulihara kawasan tadahan.

☐ P2 (1 markah): Melindungi sumber air.

☐ P3 (1 markah): Melaksanakan pemantauan dan penguatkuasaan.

☐ P4 (1 markah): Mengawal pembuangan sisa mencemarkan.

☐ P5 (1 markah): Merawat air kumbahan.

☐ P6 (1 markah): Mengurangkan pencemaran sebelum pelepasan diuruskan.

☐ P7 (1 markah): Mengadakan kempen kesedaran.

☐ P8 (1 markah): Mendidik masyarakat menjaga air dan mengelakkan pembaziran.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

B12E05 | 12.4

Buku teks KPM hlm. 136-141 | Rujukan 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4

Bina huraian lapan isi: tiga punca berdasarkan situasi, dua kesan kepada kegiatan berbeza dan tiga langkah yang munasabah dalam skop bab.

Contoh jawapan

Kemarau mengurangkan bekalan empangan, sampah menjejaskan kualiti sungai dan pertambahan penduduk meningkatkan permintaan. Keadaan ini menyukarkan kegiatan harian serta mengganggu pertanian. Langkah yang sesuai termasuk memelihara kawasan tadahan, mengawal pencemaran melalui pemantauan dan penguatkuasaan, serta mengadakan kempen tentang penjagaan dan penjimatan air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kemarau mengurangkan bekalan.

☐ P2 (1 markah): Sampah menjejaskan kualiti sumber.

☐ P3 (1 markah): Pertambahan penduduk meningkatkan permintaan.

☐ P4 (1 markah): Kegiatan harian penduduk terganggu.

☐ P5 (1 markah): Pertanian atau industri terganggu.

☐ P6 (1 markah): Pemeliharaan tadahan untuk perlindungan sumber.

☐ P7 (1 markah): Pemantauan dan penguatkuasaan untuk kawalan pencemaran.

☐ P8 (1 markah): Kempen kesedaran untuk menggalakkan penjagaan air.

Terima jawapan lain yang tepat, relevan dan setara. Setiap isi berbeza diberi markah sekali sahaja; contoh ayat tidak perlu disalin tepat. Skema ini untuk semakan kendiri, bukan skema peperiksaan rasmi.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Geografi Tingkatan 1, KPM/BPK, terbitan 2016; buku teks Geografi Tingkatan 1, KPM/Era Visi, 2016, ISBN 978-967-0483-48-1. Halaman pada nota dan soalan merujuk buku teks bercetak. Kod SP merujuk Standard Pembelajaran. KL merujuk Panduan Kerja Lapangan dalam DSKP hlm. 35-41, bukan kod SP bernombor.

Direktori BPK KPM | DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Soalan dan rajah latihan asli berbantu AI untuk sesi 2026. Bukan terbitan, pengesahan atau soalan rasmi KPM. Semakan guru secara bebas belum dibuat. Gunakan bersama buku teks dan bimbingan guru. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.